

ÖĞRENCİ

ADI:
SOYADI:
SINIFI:NO:

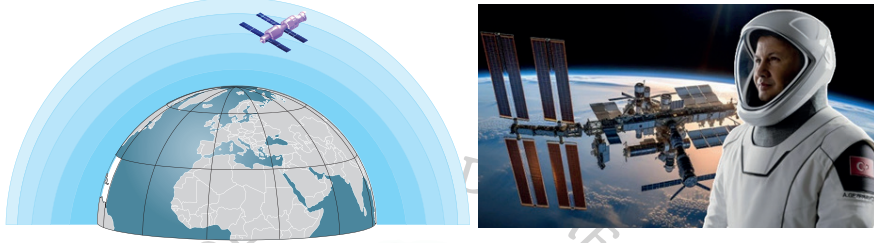
ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2023-2024 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
COĞRAFYA DERSİ 9. SINIFLAR
2. DÖNEM 1. YAZILI ÖRNEK SORULARI
CEVAP ANAHTARI

Okulunuzun Adı
.....
.....

Sınav süresi **40** dakikadır.

9.1.9. Atmosferin katmanları ve özellikleri ile hava olaylarını ilişkilendirir.

1. Türkiye'nin ilk astronotu olan Alper Gezeravcı, 19 Ocak 2024 tarihinde, NASA'nın Florida'da bulunan Kennedy Uzay Merkezi'ndeki fırlatma kompleksinden 4 kişilik bir ekiple Dünya'dan ayrılarak, yeryüzünden ortalama 400 km yükseklikte bulunan Uluslararası Uzay İstasyonu'na ulaştı.

Burada geçirdiği 18 gün boyunca çeşitli deneyler ve gözlemler yaptıktan sonra 9 Şubat 2024 tarihinde tekrar Dünyaya döndü.

Verilen metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- a) Parçada sözü edilen Uluslararası Uzay İstasyonu atmosferin hangi katmanında bulunmaktadır? (4 PUAN)

Termosfer

- b) Gezeravcı'yı taşıyan Dragon kapsülü Dünya'ya dönerken sırasıyla atmosferin hangi katmanlarından geçerek yeryüzüne ulaşmıştır? (4 x 4 = 16 PUAN)

Termosfer- Mezosfer - Stratosfer - Troposfer

Not: Dört katmanın tamamını doğru şekilde sıralayan yanıtlara puan verilecektir.

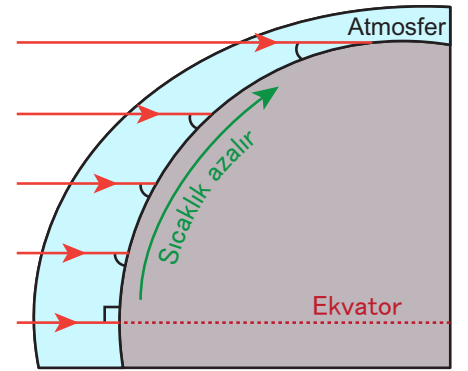
9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıklar.

2. Dünyanın şekline bağlı olarak Güneş ışınlarının yere düşme açısı Ekvator'dan kutuplara doğru daraldığından sıcaklık da genel olarak azalır. Buna enlem faktörü denir. Ancak bazı durumlarda enlem etkisine ters düşen sonuçlar ortaya çıkabilir. Yani Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe sıcaklığın azalması yerine arttığı gözlemlenebilmektedir.

Buna göre enlem etkisini bozan durumları maddeler halinde yazınız.

(3 x 5 = 15 PUAN)

- Yer şekilleri (Yükselti)
- Okyanus akıntıları
- Kara ve denizlerin dağılışı (Karasallık-Denizellik)

ENLEM FAKTÖRÜ

Sonraki sayfaya geçiniz.

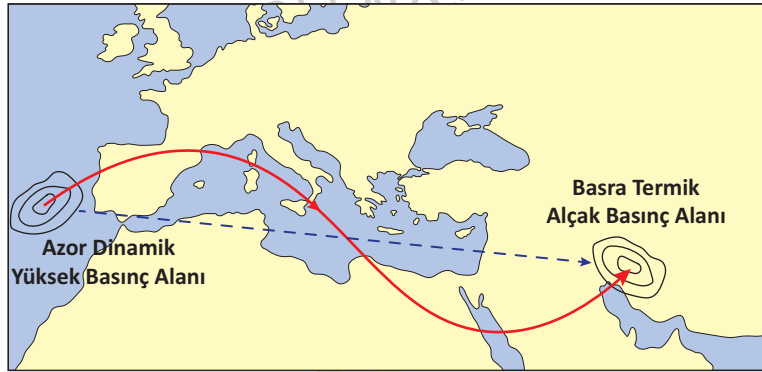
9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıkla.

3. Sıcaklığın yüksek olduğu yerlerde basınç değerleri neden düşer, açıklayınız? (10 PUAN)

Sıcaklık yüksek olduğunda hava, kütlece genişler, hafifler ve yükselir. Bu yükselme hareketi, zemine uygulanan basıncın düşmesine neden olur.

9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıkla.

4. Rüzgâr, basınç farkından dolayı oluşan yatay hava hareketidir. Rüzgârlar, yüksek basınç alanlarından alçak basınç alanlarına doğru hareket eder.

Yukarıdaki haritada iki basınç merkezi arasında esen bir rüzgârın hareket yönü gösterilmiştir. Azor dinamik yüksek basınç alanından Basra termik alçak basınç alanına doğru hareket eden bu rüzgâr, kesik çizgilerle gösterilen en kısa yolu takip etmemiş, yolundan saparak, bir "S" şekli çizmiş ve daha uzun olan diğer yolu izlemiştir.

Rüzgârın yönünde meydana gelen bu sapmanın nedenini yazınız. (10 PUAN)

Dünya'nın eksenini etrafındaki hareketi (günlük hareket) sırasında oluşan koriolis kuvveti, rüzgârların sapmasına neden olur.

Not: Yalnızca günlük hareket, koriolis kuvveti ya da bu yanıtların farklı ifadelerine de tam puan verilecektir.

9.1.11. İklim elemanlarının oluşumunu ve dağılışını açıkla.

5. Yanda, Dünya üzerinde çok yağış alan bazı alanlar işaretlenmiştir.

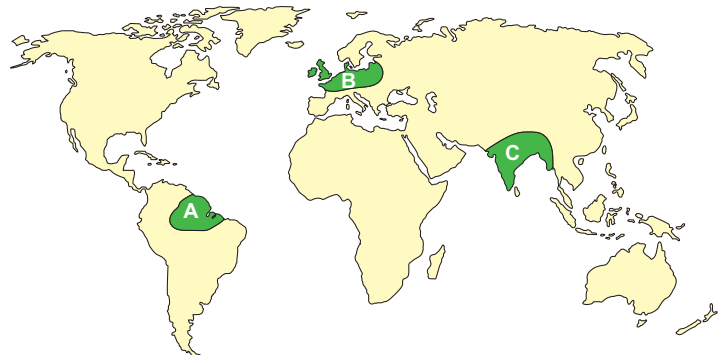
Bu alanlarda oluşum biçimlerine göre yağış çeşitlerinden hangileri görülür, ayrı ayrı yazınız.

(5+5+5 = 15 PUAN)

A: Yükselim (Konveksiyonel) yağışları.

B: Cephe (Frontal) yağışları.

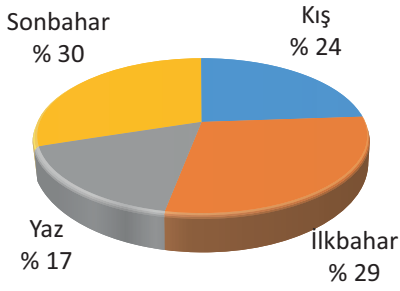
C: Yamaç (Orografik) yağışları.

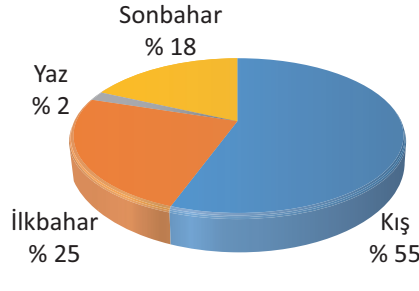
Sonraki sayfaya geçiniz.

9.1.12. Yeryüzündeki farklı iklim tiplerinin özellikleri ve dağılışları hakkında çıkarımlarda bulunur.

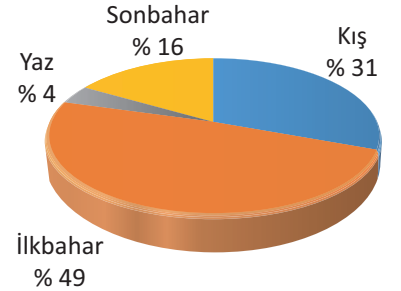
6. Aşağıda bazı iklimlere ait yıllık yağışın mevsimlere dağılış oranlarını gösteren grafikler verilmiştir.

Ekvatorial iklim

Akdeniz iklimi

Karasal (Step) iklim

Bu grafiklerin altlarına hangi iklimlere ait olduklarını yazınız. (4+3+3 = 10 PUAN)

9.1.13. Türkiye'de görülen iklim tiplerinin özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

7. Sıcaklık Farkı 37 °C Oldu

17 Mart 2016 tarihinde Doğu Anadolu'da etkili olan kar yağışı sonrası Meteoroloji Genel Müdürlüğünden alınan bilgiye göre Erzurum'da gece sıcaklığı -17 °C'ye kadar düşerken aynı mevsimi yaşayan Alanya'da (Antalya) ise günün en yüksek sıcaklığı 20 °C olarak ölçüldü. Ülkenin doğusu buz tutarken kıyı kesimlerde bulunan yerleşmelerde âdetâ yazdan kalma günler yaşıyor. Erzurum ile Alanya arasındaki sıcaklık farkı 37 °C oldu.

BASIN HABERİ

Antalya ve Erzurum kentlerimiz hangi bakımlardan farklı oldukları için bu durum ortaya çıkmıştır?

(4 x 5 = 20 PUAN)

- Yükselti
- Karasallık-denizellik
- Enlem
- Etkili olan hava kütleleri

*** Bu örnek yazılı sınav soruları 9 Şubat 2024 tarihinde yapılan il zümre öğretmenler kurulu toplantısında il/ilçe alan zümre öğretmenlerince kararlaştırılan senaryolardan 3. senaryo dikkate alınarak hazırlanmıştır.